

Werk voor jongeren

Meer aandacht voor participatie

“Sommige werkgevers zijn sowieso geïnteresseerd in een jongere met een vlekje. Maar vaak gaat het er toch vooral om dat ze hun werk goed doen.” Debby Kamstra, jobcoach VIP Amsterdam.

Toekomstige deelname aan de arbeidsmarkt van deze jongeren staat (nog) niet op alle terreinen (zorg, werk, wonen, onderwijs en inkomen) centraal. Maar het tij begint voorzichtig te keren, want de focus in het onderwijs verschuift al steeds meer naar het vinden van een baan. Hierdoor zullen voor de jongeren die in deze brochure centraal staan, de kansen groeien.

Tegelijkertijd komen er uit het veld geluiden dat de nieuwe ontwikkelingen in het onderwijsbeleid in de praktijk niet altijd goed merkbaar zijn en dat er nog het nodige kan verbeteren. Dat geldt bijvoorbeeld voor de begeleiding van leerlingen bij de overgang tussen scholen en schoolniveaus (van basis-, naar voortgezet en beroepsonderwijs). Voor zwerfjongeren is het heel belangrijk dat er meer flexibiliteit in het onderwijs komt wat het moment van instroom betreft. Ze moeten op verschillende momenten van het jaar (weer) met school kunnen beginnen. Ook de overgang van school naar werk blijft aandacht vragen.

De aandacht voor (voorbereiding op latere) participatie van jongeren met een beperking heeft een flinke impuls gekregen. Dit komt mede door de wijzigingsvoorstellen voor de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jongerhandicapten (Wajong). In dit kader ontwikkelt het kabinet ook acties die erop gericht zijn werkgevers te stimuleren tot het in dienst nemen van jongeren met een beperking, en hen

hierbij te ondersteunen. Daarnaast is er het programma *Cultuuromslag Wajong*. Dit is bedoeld voor onder andere professionals in de (jeugd)zorg, in het onderwijs, binnen UWV, werkgevers en werknemers, ouders en de jongeren zelf. De opzet is met name bij deze mensen voor elkaar te krijgen dat zij participatie ook voor jongeren met een beperking vanzelfsprekend gaan vinden.

Blijvende inzet sociale partners

Werkgevers en werknemers spelen een belangrijke rol bij het vergroten van de kans op werk van jongeren met een beperking. De sociale partners hebben in een reactie op het SER-advies *Meedoen zonder beperkingen* uit 2007 een aanbeveling uitgebracht: de 'Aanbeveling Stichting van de Arbeid gericht op de bevordering van de participatie van jonggehandicapten in het Nederlandse bedrijfsleven'. De aanbeveling heeft een toelichting, waarin de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in de Stichting van de Arbeid nog eens benadrukken dat ze het wenselijk en nodig vinden dat het aantal Wajongers met een baan fors toeneemt. Dat is belangrijk omdat het aantal jongeren met een functiebeperking groeit en zij het risico lopen om geen duurzame plaats op de arbeidsmarkt te vinden.

De toelichting is bedoeld om werkgevers en werknemers te helpen bij de concrete invulling op decentraal niveau. Aan de afspraken is op diverse manieren invulling te geven: door reguliere arbeidsplekken voor deze jongeren beschikbaar te stellen, maar ook door stageplekken en detachingsplaatsen te creëren, zodat de jongeren werkervaring kunnen opdoen als opstap naar regulier werk. Ook biedt de toelichting een overzicht van ondersteunende voorzieningen voor de werkgever op dit vlak. Die voorzieningen zijn erop gericht om het voor hem of haar zo eenvoudig en risicoloos mogelijk te maken om een jongere met een beperking in dienst te nemen.

Het succes van de Aanbeveling van de Stichting van de Arbeid staat of valt met het daadwerkelijk beschikbaar

komen van reguliere arbeidsplekken, stageplaatsen of detacheringsmogelijkheden. Uit een brief van minister Donner aan de Tweede Kamer en een bijbehorende notitie *Aanpak werk voor Wajongers* blijkt dat, ondanks de economische crisis, er nog steeds werkgevers zijn die Wajongers een arbeidsplaats willen geven. Er zijn convenanten afgesloten met (groepen) werkgevers en het aantal cao's met afspraken over werkplekken voor Wajongers neemt toe. Ongeveer 21 procent van de cao's die sinds het voorjaarsakkoord van 25 maart 2009 zijn afsloten, bevat afspraken over werk voor Wajongers.

Hulp op maat

Bij jongeren met problemen gaat het meestal over hun beperkingen en niet over hun mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Mogelijkheden zijn er te over, laten ook de portretten van de jongeren in deze brochure zien. Alleen hebben zij wel hulp nodig om zover te komen. Hulp op maat, dan wel te verstaan. In het ene geval gaat het om een fysieke aanpassing op de werkvloer en bij een ander is het aanstellen van een jobcoach voldoende.

Waar de jongeren zeker niet buiten kunnen, is de steun van collega's en leidinggevenden op de werkvloer. Dit gaat vaak verder dan een inwerkprogramma van een paar weken. Ondersteuning is meestal voor langere tijd nodig en soms zelfs structureel. Werkgevers en werknemers zullen zich hiervoor moeten inzetten.

Wat er precies nodig is op de werkvloer of aan hulpverlening, verschilt per jongere. Ook op de werkvloer is een blauwdruk voor begeleiding niet te geven. Vaststaat wel dat met de juiste begeleiding en ondersteuning deze jongeren een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de samenleving. Veel van deze jongeren zijn namelijk goed in staat en gemotiveerd om – met de juiste hulp en ondersteuning – mee te doen op de arbeidsmarkt. Dat vraagt om goede begeleiding, draagvlak op de werkvloer en een beetje tolerantie als het gaat om hun soms afwijkende gedrag. Meedoen kan zijn in een betaalde baan bij een reguliere werkgever, of in

een andere vorm van werk dat bij hen past. Hoewel het vaak extra tijd en moeite kost om hun talenten tot ontwikkeling te brengen, zijn die inspanningen zeer de moeite waard. De meeste van deze jongeren willen namelijk heel graag werken en zijn – met de juiste ondersteuning en op de juiste werkplek – in staat om uit te groeien tot loyale en productieve medewerkers.

“Autisten zoals ik hebben heel veel kwaliteiten, maar daar is geen aandacht voor.” Klaas (30)

Klaas (30) is hoogbegaafd en heeft de diagnose PDD-NOS met hyperactiviteit en motorische stoornissen

“Mijn stoornis dringt door tot alles in mijn dagelijks leven. Ik heb bijvoorbeeld moeite om op de juiste wijze met anderen contact te maken. Voor structuur heb ik helemaal geen gevoel. Ik moet echt uit bed worden gehaald. Een wekker helpt niet. Ieder ander zou als de wekker gaat nog even blijven liggen en er dan uitkomen. Dat kan ik niet. Ik blijf dan gewoon tot drie uur op mijn bed liggen. Dat gebrek aan structuur is een neurologische aandoening.

Ik ben nu vrijwillig klassenassistent op de speciale school in het voortgezet onderwijs waar ik vroeger zelf op zat. Ik kan wel les geven, maar zelf een lesplan opstellen, dat lukt niet. Ik moet precies weten welke onderwerpen ik moet behandelen, anders gaat het niet. Bij ons in de klas hangt een klok met drie kleuren waardoor je precies weet in welke fase van de les je je bevindt. Voor de leerlingen, het overgrote deel heeft autisme, en dus ook voor mij een perfect hulpmiddel.

Op de universiteit heb ik geschiedenis gestudeerd. Ik heb daar alles zelf uit moeten vogelen. Nu heb je allemaal prachtige programma's, maar die waren er toen nog niet. Nadien heb ik ook meegewerkt aan de reader 'autisme en studie'.

Na mijn studie ben ik vrijwilligerswerk gaan doen. Eerst bij een streekarchief en nu op de school. Het liefst zou ik een gewone baan hebben. De werkdienst van het Centrum Autisme heeft mij daarvoor begeleid. Toen moest ik advertenties met leuke banen uitknippen. Kwam ik aanzetten met advertenties voor directeuren van basisscholen, dat zijn in mijn ogen leuke banen. Maar dat bedoelden ze dan weer niet.

Mijn zoektocht naar een reguliere baan staat nu op een laag pitje. Voor mij werden de spanningen veel te hoog. Maar ondertussen werk ik nog wel op mijn oude school. Een van de leerkrachten is mijn jobcoach. Zij kent mij en kan mij goed helpen. Maar eigenlijk heeft de school daar helemaal geen geld voor. Het UWV en het Centrum Autisme zouden meer moeten samenwerken. De regelingen zijn nu veel te ingewikkeld, waardoor veel mensen nooit uit de Wajong komen.

Op school krijg ik veel erkenning voor mijn werk. Maar ik zou graag in vaste dienst willen komen en ook op die manier erkenning krijgen. Autisten zoals ik hebben heel veel kwaliteiten, maar daar is geen aandacht voor. Er gaat heel veel geld zitten in scholing en begeleiding, maar daarna houdt het op. Dat is toch zonde van al die talenten.”

Klaas is een verzonden naam